

1. ΤΙ ΚΡΥΒΕΙ Η ΕΞΑΙΡΕΣΗ ΤΗΣ ΙΟΡΔΑΝΙΑΣ

Μέσο: . . . . . ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ ΚΥΡΙΑΚΗΣ

Ημ. Έκδοσης: . . . 21/01/2024 Ημ. Αποδελτίωσης: . . . 21/01/2024

Σελίδα: 17

Innews ΑΕ - Αποδελτίωση Τύπου - <http://www.innews.gr>

ΑΠΩΣΗ

Τι κρύβει η εξαίρεση της Ιορδανίας

Του ΓΑΒΡΗΛΑ ΧΑΡΙΤΟΥ

Προτού αρχίσουν οι ισραηλινές χειροιάτες επιχειρήσεις στη Γάζα και ενώ η διεθνής κοινότητα παρέμεινε σοκαρισμένη από την επίθεση της Χαμάς στις 7 Οκτωβρίου, η ιορδανική κυβέρνηση δήλωσε στις 17/10 ότι «δεν θα πιστέψει κανέναν ισραηλινό ισχυρισμό που θα σχετίζεται με τον βομβαρδισμό του νοσοκομείου Αλ-Ακλί στη Γάζα». Η επίσημη ιορδανική θέση παρέμεινε αμετακίνητη, παρότι αργότερα αποδείχθηκε ότι οι ανθρωπίνες απώλειες στο νοσοκομείο προκλήθηκαν από βλάβη σε εκτοξευτήρα της Ισλαμικής Τζιχάντ. Μία εβδομάδα αργότερα, η Ιορδανή βασίλισσα Ράνια, σε μία ασυνήθιστη εμφάνιση στα διεθνή ΜΜΕ, παραχώρησε συνέντευξη στο δίκτυο CNN, κατηγορώντας τη διεθνή κοινότητα επειδή «πρέπει δύο μέτρα και δύο σταθιά» υπέρ του Ισραήλ και εις βάρος των Παλαιστινίων αμάχων. Αργότερα, η σκυτάλη πήρε ο υπουργός Εξωτερικών Αϊμαν Αλ-Σάφαντι, με μία σειρά δηλώσεων ισχυρών σε ένταση και περιεχόμενο, καθιστώντας το Ισ-

Η «αποπαλαιστινιοποίηση» της ιορδανικής πραγματικότητας αποτελεί το μέγα ζιτούμενο για το βαθύ κράτος του Αμμάν από τη δεκαετία του '70.

ραήλ υπεύθυνο για το ενεργό μέτωπο τόσο με τη Χεζμπολάχ στη λιβανική μεθόριο, όσο και με τους Χουθί στην Ερυθρά Θάλασσα – τη στιγμή που άλλες αραβικές χώρες είτε απέφευγαν να υιοθετήσουν τον συσχετισμό που προέβλεπαν οι φιλόσοφοι αντάρτες της Υεμένης με όσα συνέβαιναν στη Γάζα είτε συμμετείχαν στην πολυεθνική δύναμη που συνέστησαν οι ΗΠΑ στα στενά του Μπαμπ Αλ-Μάνταμπ.

Η Ιορδανία έκανε την έκπληξη ως προς το ερώτημα κατά πόσον η Χαμάς δικαιούται να επικαλείται το εθνικοαπελευθερωτικό της πη-

κό πλεονέκτημα μετά την επίθεση της 7ης Οκτωβρίου. Ενώ τεκνώντως όλες οι αραβικές κυβερνήσεις επικεντρώνονταν στην ανάγκη προστασίας των Παλαιστινίων αμάχων – προσπερνώντας επιμελώς το ζήτημα εάν η Χαμάς αποτελεί μια νέα έκφραση του ISIS – δέκα μόλις ημέρες μετά την 7η Οκτωβρίου, ο Ιορδανός ΥΠΕΣ Αλ-Σάφαντι δήλωσε ότι «η Χαμάς αποτελεί ιδέα και οι ιδέες δεν πυροβολούνται». Κατόπιν τούτων, αποτέλεσε φυσικό επόμενο τον Νοέμβριο η ιορδανική κυβέρνηση να ανακοινώσει ότι δεν θα τεθεί σε εφαρμογή η συμφωνία ενεργειακής συνεργασίας με το Ισραήλ και τα ΗΑΕ και την περασμένη εβδομάδα να καταγγείλει το Ισραήλ για εγκλήματα πολέμου, όταν το Ισραήλ βομβάρδισε θέσεις πλησίον του υπαίθριου ιορδανικού νοσοκομείου στο Χαν Γουίνς.

Οι πολιτικές ηγεσίες Ισραηλινών και Ιορδανών γνωρίζονται από παλιά, προτού ακόμη συσταθούν οι κρατικές τους οντότητες, το 1946 και 1948 αντίστοιχα. Ηδη από τη δεκαετία του '80 έγιναν

γνωστές στο Ισραήλ οι μυστικές επαφές της Γκόλντα Μέιρ με τον πρώτο Ιορδανό βασιλιά Αμνιτάλα Α' το 1947, παραμονές της κρίσιμης ψηφοφορίας στον ΟΗΕ για το Σχέδιο Διαχωρισμού της Παλαιστίνης. Το 2018 αποκατακρίστηκαν έγγραφα που απεδείκνυαν ότι ηγετικά στελέχη του σιωνιστικού κινήματος συναντήθηκαν το 1924 με τον Σάριφ Χουσεΐν Μπεν-Αλι, πατέρα του Αμνιτάλα Α'. Ισραηλinoί και Ιορδανοί είχαν πλήρη επίγνωση ότι αμφότεροι εντάσσονταν στη βρετανογαλλική αρχιτεκτονική των Sykes και Picot – και ότι θα είναι ιστορικά και γεωγραφικά «καταδικασμένοι» να διαχειρίζονται το παλαιστινιακό εθνικό κίνημα. Μεταξύ 1949 και 1967, Ισραήλ και Ιορδανία γνωρίστηκαν περισσότερο όταν μοιράζονταν την Ιερουσαλήμ, μια πόλη-σύμβολο. Μετά το 1967, η Ιορδανία αφέθηκε να καλύπτει διοικητικά κενά στην κατεχόμενη Δυτική Οχθη. Όταν, όμως, η ιορδανική μοναρχία βρέθηκε αντιμέτωπη με την ΠΛΟ το 1970, έκτοτε η «αποπαλαιστινιοποίηση» της ιορδανικής πραγματικότητας αποτελεί το μέγα ζι-

τούμενο για το βαθύ κράτος του Αμμάν. Στην «αποπαλαιστινιοποίηση» προσέβλεπε και η απόφαση του βασιλιά Χουσεΐν Α' να αποδεσμευθεί το κράτος του από την «εθνική ευθύνη» επί της Δυτικής Οχθης τον Ιούλιο του 1988, όταν η Πρώτη Ιντιφάντα συμπλήρωνε τους πρώτους της οκτώ μήνες. Στην «αποπαλαιστινιοποίηση» αποδίδεται και η κρυφή ανακούφιση με την οποία η Ιορδανία χαιρέτισε τις Συμφωνίες του Οσλό το 1993, που όρισαν έναν οριζοντα ορατό για τη συσταση ανεξάρτητου παλαιστινιακού κράτους, διαφορετικού από μία Ιορδανία «εξεκάθαρα ιορδανική». Περ' όλα αυτά, η «αποπαλαιστινιοποίηση» της Ιορδανίας δεν επετεύχθη και οι δημογραφικές στατιστικές εγγυώνται ότι δεν θα επιτευχθεί ποτέ – κάτι που το ιορδανικό βαθύ κράτος γνωρίζει καλά.

Υπ' αυτήν την έννοια, το Ισραήλ εκλαμβάνει τη Χασεμιτική Μοναρχία ως θεματοφύλακα μιας αδύλωτης «ζώνης ασφαλείας» για την περιοχή πέραν των ανατολικών του συνόρων. Ελάχιστη απόδειξη γι' αυτό αποτελεί η ιδιαίτερα

στενή και πολυετής συνεργασία με το Ισραήλ σε επίπεδο δυνάμεων ασφαλείας για την από κοινού αποτροπή ένοπλων συνοριακών επεισοδίων παλαιστινιακής εμπνεύσεως. Αρκεί απλά να επισημανθεί ότι την εγκατάσταση του ηλεκτρονικού συστήματος επιτήρησης στον φράχτη ασφαλείας της μεθόριου Ιορδανίας - Συρίας ανέλαβε η ισραηλινή εταιρεία Elbit. Αυτά και άλλα πολλά προσφέρουν το περιθώριο στην ιορδανική κυβέρνηση να καταδικάζει εντόνως και με παρηρησία εκάστοτε ισραηλινή παρεκτροπή για μία πλειάδα ζητημάτων – πολλοί δε μάλλον εν καιρώ πολέμου.

Ετσι, ο μέσος παρατηρητής δικαιώς αναρωτιέται εάν, στην πράξη, η συνθήκη ειρήνης Ισραήλ - Ιορδανίας συνεχίζει να ισχύει. Η απάντηση είναι απλή: Κανένας πόλεμος δεν έγινε με δηλώσεις.

Ο κ. Γαβριήλ Χαρίτης διδάσκει Ιστορία των Πολιτικών Σχέσεων Ελλάδας - Ισραήλ - Κύπρου στο Πανεπιστήμιο Μπεν Γκουριόν και στο Πόνησο Πανεπιστήμιο. Είναι ερευνητής του **ΕΝΙΜΕΠ**.